

KAKO NAVZOČNOST ADITIVOV V PREHRANI UREJA ZAKONODAJA

V bivši Socialistični federativni republiki Jugoslaviji (SFRJ) je bilo področje aditivov za živila urejeno z več predpisi, in sicer:

- s Pravilnikom o kakovosti aditivov za živilske izdelke (Uradni list SFRJ št.39/89 in 22/90), ki ga je izdal bivši Zavod za standardizacijo, v soglasju z zveznim resorjem za kmetijstvo in resorjem za zdravstvo. Le-ta je predpisoval splošne zahteve za aditive, ki so temeljile na načelih CAC: »Codex Alimentarius Commission («Komisija Kodeks Alimentarius»)« pri FAO/WHO in
- s posameznimi pravilniki o kakovosti živil oziroma skupinah živil, ki so predpisovali posebne zahteve za uporabo le-teh v živilih.

RSlovenija je po osamosvojitvi leta 2000, sprejela prvi slovenski Pravilnik o aditivih za živila, ki je bil že usklajen s takrat veljavnimi ES direktivami o aditivih za živila.

Od leta 2000 do 2004 je ES sprejela kar nekaj sprememb k tem direktivam. Ker je bilo le- teh veliko, se je, zato in zaradi preglednosti v Sloveniji, že pred vstopom RSlovenije v ES, pripravil in sprejel, v celoti usklajen s spremembami teh direktiv, nov Pravilnik o aditivih za živila (Uradni list RS št.43/04), ki je bil objavljen 26.04.2004. Pravilnik je pričel veljati, 27.04.2004 torej naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Ta pravilnik je izdalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v soglasju z Ministrstvom za zdravje, in sicer na podlagi Zakona o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živilo (Uradni list RS, št.52/00 in 42/02 in 47/04) in Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št.54/00, 52/02 in 58/02 in 47/04).

Potrebno pa je vseeno poudariti, da je tako bivši jugoslovanski osnovni pravilnik o aditivih za živilske izdelke, kot nov veljavni slovenski pravilnik o aditivih za živila iz leta 2004, temeljil na načelih »Codex Alimentarius Commission –CAC:«Komisija Kodeks Alimentarius»)« pri FAO/WHO.

CAC t.i. »Prehranski zakonik«, je skupek svetovnih standardov, smernic, priporočil, opozoril ipd. s področja hrane, prehrane oziroma prehranske vrednosti. Trenutno je vanjo vključenih 170 držav članic (41 jih je iz evropske regije. EU je članica CAC od leta 2003; pri tem gre za delitev pristojnosti med EU in državami članicami. Vsaka članica CAC ima 1 glas).

»CAC«: ima Skupni program FAO/WHO standardov z namenom zaščititi zdravje potrošnikov, zagotoviti poštenost postopkov v mednarodni trgovini s hrano in živilo ter koordinirati delo v zvezi s standardizacijo na področju živil na mednarodnem nivoju. V okviru CAC-a delujejo dopolnilna telesa, CAC sodeluje z drugimi mednarodnimi organizacijami ter zagotavlja forum za izmenjavo informacij v zvezi s prehranskimi standardi.

Slovenija je po osamosvojitvi, v skladu z Ustavno listino, uporabljala bivše jugoslovanske predpise, vse do sprejetja novih slovenskih predpisov. Leta 2000 je Slovenija pripravila prvi nov slovenski »Pravilnik o aditivih za živila«, s katerim je preklicala uporabo bivšega jugoslovanskega »Pravilnika o kakovosti aditivov za živilske izdelke«, razen določb, ki so obravnavale čistost aditivov. Le- te so se prenehale uporabljati s sprejetjem prvega novega slovenskega Pravilnika o merilih čistosti za aditive, ki ga je izdalo Ministrstvo za zdravje najprej v letu 2004 ter novega v letu 2005.

Tako je prvi slovenski pravilnik o aditivih za živila iz leta 2000 in veljavni drugi iz leta 2004 in 2005, temeljil na ustrezni ES zakonodaji, ki pa se, predvsem po svojem konceptu in vsebini, ki je seveda usklajena z ustrezno tovrstno evropsko zakonodajo, razlikujeta od bivših jugoslovanskih pravilnikov, ki so urejali aditive in njihovo uporabo v živilih.

Citiran zakon o zdravstveni ustreznosti živil, ki je podlaga za izdajo citiranega pravilnika o aditivih za živila, med drugim, predpisuje pogoje za zagotavljanje zdravstvene ustreznosti živil, in sicer se za zdravstveno ustrezno živilo šteje živilo, ki ne vsebuje aditivov, ki niso dovoljeni za proizvodnjo živil ali ne izpolnjujejo pogojev čistosti oziroma, če njihova količine ne presega dovoljene, in če ostanki pomožnih tehnoloških sredstev (ekstrakcijska topila) oziroma drugih snovi, ki se uporabljajo v proizvodnji živil, ne presegajo dovoljene koncentracije, oziroma ne vplivajo na zdravje ljudi.

Citiran zakon o kmetijstvu, ki je ravno tako podlaga za izdajo citiranega pravilnika o aditivih za živila, pa, med drugim, predpisuje tudi minimalne zahteve kakovosti kmetijskih pridelkov oziroma živil. Na podlagi tega zakona namreč minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v soglasju z ministrom za zdravje, s predpisi o minimalni kakovosti posameznih kmetijskih pridelkov oziroma živil, predpiše zlasti:

- **način pridelave in predelave;**
- **sestavine in njihovo vsebnost** : »Po pravilniku o splošnem označevanju predpakiranih živil (Uradni list RS, št.50/2004), je sestavina vsaka snov, vključno z aditivi, ki se uporablja pri izdelavi ali pripravi živila in je še vedno pristna v končnem izdelku, čeprav v spremenjeni obliki«;
- **označevanje**, itd.